

The article is devoted to problems with the reading of a score sheet. It discusses the typical problems associated with deficiencies in reading musical scores and offered specific, practical advice on mastering the skills of reading from a sheet as a necessary component in the training of students of musical disciplines. Paper was recommended for both students and teachers of the subject «The main musical instrument».

Key words, *sight-reading, fingering, texture, parsing works, musical text, metro-rhythm, style.*

Шимова О. В., концертмейстер кафедри теорії і методики музичної освіти, аспірантка кафедри теорії і методики музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У статті автором розглянуто інформаційно-освітнє середовище, його складові, а також педагогічний потенціал у формуванні професійної культури майбутнього вчителя музики. Існування цілісного інформаційно-освітнього середовища у вищому навчальному закладі розглядається як важлива умова формування професійної культури майбутнього вчителя музики.

Ключові слова: *інформаційно-освітнє середовище, майбутній вчитель музики, професійна культура, вищий мистецький навчальний заклад.*

В останні десятиліття музична педагогіка все частіше звертається до вивчення інформаційних технологій (ІТ) з метою подальшого впровадження у процес підготовки майбутнього вчителя музики. Однак, незважаючи на широкі освітні можливості ІТ у підготовці майбутнього вчителя, зокрема вчителя музики, які засвідчені теоретичними та експериментальними дослідженнями, вибіркове, безсистемне застосування інформаційних технологій, інформаційних ресурсів педагогічного призначення у вищих мистецьких навчальних закладах веде лише до збільшення зацікавленості студентів у навчальному процесі, урізноманітнення засобів наочності та деякого полегшення роботи з інформацією, що, очевидно, є недостатнім для всебічного оновлення процесу підготовки майбутнього педагога-музиканта. Все більш актуальним стає питання проектування та реалізації освітнього середовища з використанням ІТ, яке б забезпечувало розвиток творчої особистості майбутнього вчителя музики, формування професійної культури майбутнього фахівця, можливості для саморозвитку та підвищення влас-

ного рівня професійної культури. До вивчення інформаційно-освітнього середовища (ІОС) зверталась низка авторів: А. Андреев, В. Биков, Ю. Жук, І. Захарова, Ю. Копиленко, А. Кудін, Н. Моїсеєнко, Л. Раїцька, В. Солдаткін, В. Ясвін та ін. Але дане питання майже не розглянуто у ракурсі формування професійної культури майбутнього вчителя музики. Зростаючий інтерес до вирішення цієї проблеми та необхідність розгляду можливостей такого середовища у формуванні професійної культури майбутнього педагога-музиканта обумовило вибір мети нашої статті.

Мета статті — розглянути можливості інформаційно-освітнього середовища у формуванні професійної культури майбутнього вчителя музики.

Із стрімким поширенням інформаційних технологій в освіті все частіше разом із поняттями «освітнє середовище», «інформаційне середовище» у літературних джерелах зустрічається поняття «інформаційно-освітнє середовище». Аналіз літератури (А. Андреев, В. Биков, Ю. Жук, В. Солдаткін, І. Захарова, Н. Кудін та ін.) засвідчив, що єдиного прийнятого визначення поняття «інформаційно-освітнє середовище» не існує. Так, інформаційно-освітнє середовище розглядається, перш за все, як педагогічна система [1, 163]; сукупність різних підсистем: інформаційних, технічних, навчально-методичних, що спрямовані на забезпечення навчального процесу, а також учасників освітнього процесу [1, 154]; середовище, в якому розгортається навчальна подія, складовими якого є джерела інформації [2, 147]. Інформаційно-освітнє середовище виступає як одна з необхідних умов реалізації принципів відкритої освіти [5, 11].

У вузькому значенні термін «інформаційне середовище», «інформаційно-освітнє середовище» зустрічаємо для характеристики навчального середовища, яке створює електронний підручник, посібник, Інтернет-ресурс, дистанційний курс тощо [3, 19, 247]. Треба зазначити, що науковці в основному використовують термін «інформаційно-освітнє середовище» не як таке, що стосується інформації, а як таке, що будується на основі інформаційних технологій. Хоча впровадження інформаційних технологій у процес підготовки майбутнього фахівця не треба ототожнювати із створенням інформаційно-освітнього середовища, оскільки застосування ІТ є лише включеним в останні десятиліття компонентом тої педагогічної системи, яке утворює інформаційно-освітнє середовище.

У науковій літературі (А. Андреев, В. Биков, Ю. Жук, І. Захарова, Ю. Копиленко, А. Кудін, Н. Моїсеєнко, В. Солдаткін, В. Ясвін) автори застосовують поняття, що вибудовуються у певну ієрархію: інформа-

ційно-освітнє середовище країни, ІОС регіону, ІОС навчального закладу (школи, університету тощо), предметне ІОС, ІОС предметного курсу, його компонентів та елементів.

На практиці концепція інформаційно-освітнього середовища найчастіше реалізується на базі віртуального представництва навчального закладу, що являє собою програмний комплекс, який надає повний набір сервісних служб та інформаційних ресурсів, що забезпечує навчальний процес у даному окремому навчальному закладі [1, 159], на базі спеціалізованих, регіональних, загальнодержавних освітніх Web-серверів [3, 50–51].

Інформаційно-освітнє середовище має багатокомпонентну структуру, що включає в себе компоненти навчальної, позанавчальної, науково-дослідної діяльності, виміру, оцінки та контролю результатів навчання, організаційно-управлінської діяльності. Тобто відображає всі напрями діяльності вищого навчального закладу, в тому числі й мистецького. Можна виділити також організаційну, технологічну та змістову складові інформаційно-освітнього середовища [4, 30–31].

У сучасній літературі виділяють такі ознаки та якості інформаційно-освітнього середовища, як: нерегламентованість, багатоваріантність, надання можливостей для креативної діяльності [3, 28], системність, вільний доступ до інформаційних ресурсів, дистанційність, мобільність, можливості для зростання інформаційно-ресурсної бази, можливість формування соціальних освітніх мереж та освітніх співтовариств, інтерактивність, можливість ілюстрації різних процесів і явищ тощо.

Як пріоритетні напрями інформаційної підтримки освітнього середовища виділяють: проектування інформаційно-адміністративного Web-сайту, який розміщено на сервері навчального закладу і забезпечує інформаційну підтримку адміністративної, навчально-методичної, науково-дослідної діяльності; підготовка різноманітних навчальних матеріалів для змістового наповнення інформаційно-освітнього середовища [3, 51]. У формуванні інформаційно-освітнього середовища вищого мистецького навчального закладу орієнтовно можна виділити наступні етапи – проектування ІОС, створення апаратної бази, створення програмного забезпечення, відбір навчально-педагогічного змісту, розробка методик використання створених ресурсів у навчальному процесі.

Навнність інформаційно-освітнього середовища університету, а також створення предметних ІОС з музично-педагогічної тематики, інформаційно-освітніх середовищ предметних курсів підготовки майбутнього вчителя музики та їх елементів (як складових ІОС університету), ми розглядаємо як необхідну умову та засіб розвитку професійної куль-

тури майбутнього педагога-музиканта. Складовими такого інформаційно-освітнього середовища, його віртуального представництва, можуть бути: електронна бібліотека, електронний деканат, електронна кафедра [1, 159].

Ключовим компонентом ІОС у формуванні професійної культури майбутнього вчителя музики може виступати електронна кафедра, що організована у формі сайту – інтерактивної інформаційної системи, яка забезпечує супровід навчальної, позанавчальної, методичної, науково-дослідної діяльності та функціонує у складі інформаційно-освітнього середовища вищого мистецького навчального закладу. Очевидним є те, що розробка віртуальної кафедри є складним довготривалим процесом, тому ми лише торкнемося тих навчальних електронних ресурсів, які вона може містити. А саме: електронна бібліотека, електронні підручники та посібники, мультимедійні презентації, дистанційні курси, сайти-супроводи для навчальних курсів, специфічне програмне забезпечення, що необхідне для майбутнього вчителя музики, додаткові навчальні інтернет-ресурси та інші матеріали для організації самостійної роботи.

Педагогічний потенціал інформаційно-освітнього середовища саме у формуванні професійної культури ми вбачаємо у:

- забезпеченні включеності майбутнього педагога-музиканта у життя вищого мистецького навчального закладу, професійне життя, інформованості щодо подій університету, перебігу навчального процесу, останніх мистецьких подій, нових наукових розробок;

- формуванні інформаційної культури майбутнього вчителя музики;

- забезпеченні умов для професійного самовдосконалення;

- впливі на мотиваційну сферу, підвищенні інтересу до навчання та підвищення власного рівня професійної культури;

- впливі на культуру спілкування, формуванні нових умов, середовища для професійної спілкування;

- наданні умов для розвитку навичок самостійної роботи, пошуку навчальної інформації;

- розширенні можливостей для науково-дослідної роботи студентів;

- забезпеченні моніторингу досягнень майбутніх вчителів музики, що надає можливості для їх подальшої самооцінки, самоконтролю, самовдосконалення;

- забезпеченні додаткового педагогічного керівництва процесу професійної підготовки;

- підготовці майбутнього педагога-музиканта до роботи з учнями з

використанням інформаційних технологій, активної участі у створенні інформаційно-освітнього середовища, в якому буде працювати майбутній фахівець;

— наданні умов для розвитку творчої особистості майбутнього вчителя музики, його творчої самореалізації тощо.

Слід зазначити, що найбільш ефективним буде вплив інформаційно-освітнього середовища на якість професійної підготовки майбутнього вчителя музики та формування його професійної культури в тому разі, коли буде забезпечено цілісність ІОС, тісний взаємозв'язок його компонентів та учасників, розроблено критерії та проведено відбір технічного, методичного, програмного інструментарію та змістового компоненту.

Отже, аналіз сутності та особливостей інформаційно-освітнього середовища вищого мистецького навчального закладу, його впливу на різні компоненти професійної культури майбутнього вчителя музики дає нам можливість стверджувати, що функціонування такого середовища та активне долучення до нього майбутніх педагогів-музикантів сприятиме підвищенню якості підготовки майбутнього вчителя музики, формуванню та розвитку його професійної культури.

Подальшого більш розгорнутого вивчення потребують складові інформаційно-освітнього середовища та їх вплив на формування професійної культури майбутніх вчителів музики, механізми практичного втілення теоретичних розробок з цього питання.

ДЖЕРЕЛА

1. Андреев А. А. Педагогика высшей школы. Новый курс / А. А. Андреев. — М. : Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. — 264 с.
2. Жук Ю. О., Вольневич О. І. Проблеми формування інформаційного середовища навчального закладу / Ю. О. Жук, О. І. Вольневич // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: Зб. наук. праць [за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука] / Інститут засобів навчання АПН України. — К. : Атіка, 2004. — С. 147—154.
3. Захарова И. С. Информационные технологии в образовании : учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / И. С. Захарова. — М. : Издательский центр «Академия», 2003. — 192 с.
4. Кудін А. Інформаційно-освітнє середовище НПУ ім. М. Драгоманова : Віртуальне середовище вивчення гуманітарних дисциплін / А. Кудін, Т. Кудіна, В. Бронетко // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : матеріали 2-ї науково-практичної конференції, 23—25 листопада 2010 р., Львів [редколегія: Д. В. Федасюк, Л. Д. Озірковський, Т. В. Чайківський]. — Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. — С. 29—34.

5. Основы открытого образования / Андреев А. А., Каплан С. Л., Краснова Г. А., Лобачев С. Л., Лупанов К. Ю., Поляков А. А., Скамницкий А. А., Солдаткин В. И. [Отв. ред. В. И.Солдаткин.] / Российский государственный институт открытого образования. — М. : НИИЦ РАО, 2002. — Т.1. — 676 с.

В статье автором рассматривается информационно-образовательная среда, её составляющие и педагогический потенциал в формировании профессиональной культуры будущего учителя музыки. Существование информационно-образовательной среды в высшем учебном заведении рассматривается как важное условие формирования профессиональной культуры будущего педагога-музыканта.

Ключевые слова: *информационно-образовательная среда, будущий учитель музыки, формирование профессиональной культуры.*

In the article an author examines an informative-educational environment, its components and pedagogical potential in formation of the future music teacher professional culture. Existence of informative-educational environment in higher educational establishment is examined as an important condition of the future music teacher professional culture formation.

Key words: *informative-educational environment, the future teacher of music, formation of the professional culture.*